

Vagabonds och Europeiska ERV:s Resebarometer 2019

Därför reser vi mindre 2018

2018 blev året då den mångåriga trenden med ökat utlandsresande bröts. Flygskam, valutaras och värmebölja fick färre att resa.

Text: Per J Andersson Illustration: Angelica Zander

Svenskarnas resande har ökat konstant sedan den globala finanskrisen för tio år sedan. Men nu har det vänt. 2018 minskade fritidsresandet till utlandet, visar Vagabonds och Europeiska ERV:s Resebarometer, Sveriges största resvaneundersökning som mäter allt sorts utrikesresande, oavsett hur man bokar och vilket färdstätt man väljer. Det minskade resandet slår igenom både på nära och långväga destinationer. Vi reser mindre till Finland och Norge, men också till Spanien, Kroatien, Thailand, USA och till praktiskt alla andra av våra 20 mest besökta turistländer. Men trots Spaniens tillbakagång är landet ohotad etta när gäller semesterresor med minst en övernattning.

Det minskande resandet till Thailand har pågått i flera år. 2009 reste 427 000 svenskar dit, enligt Vagabonds Resebarometer. Nu är antalet Thailandsresor nere i 190 000, det är färre än till både Polen och Österrike. En förklaring kan vara att en stor andel av de svenskar som gör dyrare och längre utlandsresor redan har varit i Thailand och tycker att de vill investera den stora summan en sådan semester ändå kostar på andra resmål. En annan bidragande faktor kan vara klimatdebatten, där Thailandsresan ofta får representera den typ av långa flygresor som bidrar till klimatuppvärmningen. Men samtidigt får man inte glömma att landet trots minskningen är vårt näst största utomeuropeiska resmål (efter USA).

Svenskarna valde även bort andra långväga destinationer. En majoritet av de

drygt 2 000 svarande som utgör underlaget för Resebarometern säger att de valde bort olika destinationer i Karibien och Sydamerika på grund av utsläppen från den långa flygresan. Även Japan, Kanada och Sri Lanka är länder som många sagt att de funderat på, men därefter valt bort med anledning av flygets klimateffekt.

Mest av allt minskade semesterresorna till Kroatien. Turistanalytikern Hans Remvig på Resurs för resor och turism, som gör Vagabonds Resebarometer, tror att raset hänger samman med en mättad marknad, många har redan varit där och vill nu testa något annat.

– Det har varit kraftigt höjda priser på hotell, mat och annat som turister konsumerar. Kroatien har blivit dyrt. Då letar turisterna efter andra resmål.

Resebarometern visar att resandet förmodligen kommer att fortsätta minska i år. 35 procent av de tillfrågade säger att de 2019 kommer att dra ner ytterligare på sitt utlandsresande. Var fjärde har svarat att de ska flyga mindre. Lika många säger att de i år ska semestra i Sverige.

På frågan hur man kommer att resa 2019 svarar 35 procent att ska göra färre utlandsresor i år än ifjol, 32 procent svarar att anledningen är omsorgen om miljön och 23 procent svarar de i år därför kommer att välja ett miljövänligare resesätt.

Sedan vi började undersöka svenskarnas utlandsresande för tio år sedan har en majoritet flugit till semesterdestinationen. Andelen var lika stor 2018, det vill säga 65 procent, som året före. Tågets andel av utlandsresenärerna har ökat, men väldigt lite: från 2 procent 2016 till 3 procent 2017 och 2018. När vi frågade svarade ändå var tionde svensk att de ifjol åkte mer tåg till utlandet än året före. Och mer ska det bli. För nästan 20 procent, eller var femte svensk, säger att de 2019 ska resa mer med utrikeståg. Om vi gör som vi tänker och säger betyder det vi kommer att få se plussiffror för det internationella tågresandet när vi summerar årets resande.

Men varför reser svenskarna plötsligt mindre? När resandet minskade i början av nittiotalet och i början och slutet av nollnolltalet handlade det om sviktande ekonomi, höjda räntor, börsras och stigande arbetslöshet. Folk hade helt enkelt inte råd att resa lika mycket. Men nu är vi fortfarande inne i en högkonjunktur med låg arbetslöshet och rekordlåga räntor. Därför frågade vi svenskarna varför man minskade på sitt resande. En majoritet, 64 procent, svarade att de gjorde det på grund av mediernas täta rapportering om miljön och flygets påverkan på klimatet.

– Sedan får vi inte glömma att det 2018 var den varmaste sommaren i mannaminne med långvarig sol och värme. Det blev helt enkelt väldigt få sista-minuten-när-det-regnar-på-midsommar-bokningar till Medelhavet, säger reseanalytikern Hans Remvig.

Ytterligare en anledning till svenskarnas minskade utlandsresande är valutakurserna. Prisläget på såväl själva resan som på varor och tjänster som man konsumerar utomlands har alltid påverkat resandet. Idag är den svenska kronans kurs mot dollarn den sämsta sedan 2002, medan euron inte varit så dyr sedan 2009. Även gentemot norska och danska kronan, liksom mot pundet, är kronan svag.

Det är första gången i modern tid som vi kunnat mäta en minskning av resandet på grund av andra faktorer än allmänt ekonomiskt konjunkturläge, krig och politiska oroligheter. Hänsyn till miljö och klimat har aldrig tidigare visat sig i helårsstatistiken.

Resandet till Turkiet ökade däremot. Det är inte så konstigt. De två föregående åren hade resandet dit störttykt på grund av missnöje med det politiska styret och oron för terrorhandlingar. Dessutom har kronan stärkts mot den turkiska liran, vilket innebär att det blivit billigare för svenskar att semestra i landet. Men trots den enastående upphämtningen från 113 000 till 192 000 resor är det ändå

bara cirka en fjärdedel så många resor som toppåret 2013, då hela 728 000 resor gjordes till Turkiet.

Trots att fler svenskar hittar tillbaka till de turkiska medelhavsstränderna toppar landet listan över länder som vi väljer bort på grund av att vi känner oss obekväma med såväl politiska styret som säkerheten. Fast andelen svenskar för vilka Turkiet är ett no-go-land har ändå sjunkit jämfört med 2017. Mycket tyder på att svenskarnas uppfattning om landet håller på att normaliseras. Turistens minne är kort. Såvida inga nya terrordåd drabbar landet och tidningarna fylls med negativa nyheter om premiärminister Erdogan och inskränkningar av demokratin kommer nog fler svenska turister att hitta tillbaka de kommande åren.

Fiskarna som simmar mot strömmen är också Danmark (+25 procent), Storbritannien (+14 procent), Nederländerna (+11 procent), Cypern (+8 procent) och Grekland (+2).

– Att det går bra för Danmark en sommar med varmt väder i Skandinavien är kanske inte så konstigt. När solen skiner i Norden lockar helt enkelt grannlandet mer än Medelhavet. Att Grekland ökar handlar nog mest om att man vunnit över en del resenärer från Spanien som på sistone har blivit dyrare, tror Hans Remvig.

2018 gjorde svenskarna från 18 år och uppåt totalt 11,2 miljoner semesterresor utomlands. Det är en halv miljon färre än 2017. Räknar man in barnen landar totalsiffran på knappt 13,8 miljoner.

Men i det långa perspektivet råder ingen kris för utlandsresandet. Tvärtom. Trots minskningen gör svenskarna drygt 60 procent fler utlandsresor idag jämfört med högkonjunkturåren 1989 och 1990.

Sedan dess har resandet ökat vartenda år med undantag för 1992–93, 2002 och 2009. De gångerna tog ökningen av resandet snabbt fart igen. Frågan är om årets minskning blir kortvarig eller om den är början på en längre tid med minskat resande.